

1968, 24. srpen, New York. - Pracovní text projevu J. Hájka, předneseného v Radě bezpečnosti OSN, s požadavkem plného obnovení svrchovanosti Československa.

Jako člen a odpovědný představitel vlády Československé socialistické republiky ujímám se slova v tomto důstojném, důležitém orgánu Spojených národů. Číním tak s pocitem smutku a lítosti, neboť předmětem jednání je tragická situace v naší zemi. Není vinou vlády Československé socialistické republiky, že se její vztahy s některými jinými socialistickými zeměmi staly záležitostí jednání Rady bezpečnosti a předmětem diskuse za účasti jiných nesocialistických zemí a diskuse, v níž jsou vznášeny protisocialistické argumenty pro tyto lži jejich vlád, které přes dohodnuté zásady vzájemných vztahů, jež byly mnohokrát proklamovány a nedávno závazně stvrzeny společnou deklarací jejich nejvyšších představitelů v Bratislavě dne 3. srpna tohoto roku, přes bilaterální a multilaterální vzájemné závazky vyjádřené ve smlouvách, okupovaly svými armádami území Československé socialistické republiky v noci 20. srpna a v ranních hodinách 21. srpna.

Toto je akt použití síly, který nemůže být ospravedlněn žádnými důvody. Nedošlo k němu na základě prosby ani požadavku československé vlády, ani některého jiného ústavního orgánu této republiky.

Prohlášení prezidenta republiky, Národního shromáždění, vlády a rovněž předsednictva ústředního výboru Komunistické strany Československa, které, podle toho, co je mi známo, byly poskytnuty k informaci tohoto orgánu, toto jasně dosvědčují.

Jestliže v některých z pěti zemí, jejichž vlády se podílejí na okupaci, někdo hovoří o žádosti vznesené některými ústavními nebo politickými představiteli Československa, nikdy dosud nebylo uvedeno ani jedno jméno, jež podle znalosti československé vlády takovou žádost vůbec kdy vyjádřilo.

Okupace Československé socialistické republiky nemůže být ospravedlněna ani obavami o vnější bezpečnost Československé socialistické republiky nebo o splnění závazků vyplývajících ze společné obrany zemí Varšavské smlouvy. Vláda Československé socialistické republiky plnila tyto závazky svědomitě a nezanechala žádných pochyb o tom, že je odhodlána a schopna činit tak i v budoucnu.

Toto stanovisko bylo vyjádřeno při mnoha příležitostech. Ani vlády oněch pěti zemí netvrdí, že v momentu okupace byla Československá socialistická republika v takovém bezprostředním nebezpečí vojenské agrese ze zahraničí, kterou však opět byla československá armáda připravena a schopna odrazit sama, jak uznali během svých návštěv od května do července dokonce vedoucí velitelé Varšavské smlouvy.

Vojenská okupace Československé socialistické republiky nemůže být ospravedlněna ani argumenty o údajném nebezpečí kontrarevoluce. Tyto argumenty samy nejsou ani právně platné. I když ponecháme stranou absolutní neplatnost a nulitu takového argumentu, pokládám za nutné konstatovat, že až do okupace kontrolovala vláda Československé socialistické republiky plně situaci na svém území, na kterém byl socialistický řád - fungovaly orgány veřejné správy a lidové moci. Intenzivní demokratický politický život založený na socialistickém pojetí společnosti, na pluralitě společenských organizací spojených v Národní frontě a uznávajících vedoucí roli dělnické třídy a komunistické strany, se rozvíjel v průběhu procesu, který Komunistická strana Československa zahájila v lednu 1968 a jehož podstatou bylo odstranění byrokratických deformací, plné uplatnění humanistických a demokratických zásad a pojetí socialismu, jakož i obroda a regenerace politické činnosti a iniciativy lidu, a rozvíjela se všeobecná diskuse. Její rozvoj podstatně posílil jak socialistické a vlastenecké city a orientaci, tak i vedoucí roli komunistické strany založenou na přirozené autoritě vyplývající z iniciativy, idejí, myšlenek a činů. Tímto způsobem jsme podporovali široký pozitivní proud politické iniciativy lidu vedeného komunistickou stranou a potlačovali jsme jakékoliv extrémistické síly a jevy.

Dokumenty a prameny ke studiu mezinárodních otázek, zvl. číslo, srpen 1968 (č. 5/68), s. 34-43.